

leerdere
en meerde

ijke di-
nig be-
opening
meerde
m, 1902.
land der
der Ge-
Neder-
kerk te

die toeh-
en. In
de ambts-
aaron is
met welk
ode zijn
en, blijk
ede was,
van het
uitkomst
de histo-

u. Dertien
Thessalo-

redicatie
feit, dat
op zijn
is leeraar
s Gerefor-
niet hier
et Woord
gemeente
eken over
reus, zal
al spreken
an gered
s lichtelijk
geestelijk
da Woord
ijk, kerke-
e, gawe
wijken van
woord van
ge sla mij,
straft mij,
zal mijn

1778. Mid-
(Overge-
n door het
ppen.)
de geschie-
hans is ze
n brok uit
jd in 1778
uwe rang-
door Vli-
n geschon-
te richten,
aald. Wat
g is, wordt
igen tegen
newoog,
ndrage voor
vak, waarin
conserv-
t. elander

we leven,
euw be-
voren door

m vorm te
Waar de
rdichting is
na te gaan.
en geringe
kunst ver-
ven en ons
Ongetwij-
Ganghofer,
krijg, welke
teerde, wil
En de ver-
uitstekend

door hem
amen 1902.
a Spurgeon,
t zijn dag-
en zijn einde
e aandacht
en mach-
Zijn leven
la hij opging
in biddend
beschaming
ardig zal

elen.

door onder-
helt f 1.—;
schoten, uit-
te Nijkerk,
rk en f 2.50
de diakenen
elgt f 2.50
Verluis te

Postmark

MAN,
ingmeester.

—

ich nog in
met hetgen
Opleidingen

Ze oordeel-
evingen aan
aken slechts
awingen, die
In de eerste
rnick in de
e hebben ge-
de Synode
icrisis:

de beaardsla-
en van er
roefresultaat
ken zulk een
is of Pro-
voorgedeld
Concept Com-
in allenminst,

dat de Theol. School verzwakt, — zij drongen er
intende op aan, dat ze bevestigd en versterkt
zou worden.

Prof. Lindeboom liet in het Bijblad van *Wet
zigt de Schrift* (Juli Aug. 1902 bl. 57) vlak voor
de Synode zich nog aldus uit: aan de Synode te
Arnhem is tot taak gesteld een *bevestiging*
nemen in zake de opleiding en de Theol. School.
eene bevestiging of tot *opheffing* van de Theol. School
of tot hare *zeker stelling*.

En hij verklaarde twee bladzijde daarna: veel
verkijselijker is een besluit der Synode, om het
Concept gewijzigd of ongewijzigd aan te nemen,
dan de Kerken en de School opnieuw prijs te geven
aan de onzekerheid in zake de opleiding, waarin
wij nu al tien jaren worstelen en lijden en ver-
zwakken." Dit was volkomen juist gezegd. Maar
wat is er nu van de zaak geworden?

Dit, dat de meerderheid van de leden der Sy-
node, dat is (naar het op alle vergaderingen ge-
kende recht) dus de Synode zelf, beslist heeft
uitgesproken, dat eene vereeniging van School en
Faculteit in den geest van het voorstel der vier
Hoogleraren, met het oog op de bij de vereeni-
ging der Kerken in 1894 gemaakte voorwaarden
geoorloofd en mogelijk, en met het oog op de
omstandigheden gewenscht en voordelig was,
maar dat zij allea om den wille van de minder-
heid erwa afzag, om dit besluit uit te voeren.

Hieruit volgt nu voor een ieder die zien wil
klaar als de dag, dat de Theol. School niet bevestigd
en versterkt en zeker gesteld is maar dat zij
verzwakt en van de plaats die zij vroeger innam,
weggeschoven is. Haar bestaansrecht (n.l. in
moover zij aanspraak maakt op een *zelfstandig*
bestaan) is door de Synode pertinent ontkend.

Voorover ze zelfstandig blijft bestaan, heeft
ze alleen aan eene *gunst* der Synode te
danken. Ze leeft voortaan alleen bij de *gratie* der
meerderheid. *Rechten* is ze niet met de Theol. Facul-
teit vereenigd: *feitelijk* wordt ze nog een tijdlang
gehield.

Dat is de toestand, waarin wij thans gekon-
nen zijn. Geen redeneeringen kunnen aan dit feit iets
veranderen. De meerderheid, dat wil zeggen de
Synode zelf, dat is met andere woorden de Gere-
formeerde Kerken hebben zich voor de School,
insover ze zelfstandig wil voortbestaan, terugge-
trokken: zij hebben haar aan de minderheid en-
deu gedaan. De Theol. School is na het besluit te
Arnhem de School der Kerken niet meer.

Zoo nu is de Theol. School niet te aanvaarden
en ook niet te handhaven. Niet te aanvaarden
want indien de Synode het bestaansrecht der School
niet erkent dat zij ze dan opheffe en sluit! Liever,
zeide Prof. Lindeboom terecht, het Concept Con-
tract gewijzigd of ongewijzigd aangenomen, dan
te toestand van onzekerheid bestendig, die ons
verzwakt en vertoert.

En ook niet te handhaven. Want zij, die het
voortaan voor de School opnemen en voor ha-
r belangen ijveren, nemen na deze Synode allicht
den schijn op zich, dat zij in het voorstel Ravinck
eene schending van het beding van 1892 en eene
breuk van het recht der Kerken zien, en allicht
met het voorstel Bos medegaan. Wel is waar had
ook het voorstel Bos de stelling, dat de Theol.
School ophield zelfstandig te bestaan en als Facul-
teit in verband kwam met de andere Faculteiten.
Maar desmettenit heeft de groepering der par-
tijen het doen voorkomen, dat alleen zij, die in
stemmen met het voorstel Bos, te beschouwen zijn
als de echte verdedigers van de Theol. School en
van het recht der Kerken.

De Professoren en Curatoren der Theol. School,
die het voorstel der vier Hoogleraren steunden,
komen daardoor voor een bijzondere moeilijkheid
te staan. In *De Bavinck* van 30 Mei j.l. werd er
reeds op gewezen, dat Curatoren en Hoogleraren
in eene onhoudbare positie verkeerden, als zij naar
hun ambt en plicht de School verdedigden en
toch ter andere zijde hare vereeniging met de
Theol. Faculteit bepleitten. Hierin is door de Sy-
node niet alleen geen verbetering aangebracht,
maar de toestand is nog veel erger geworden dan
hij vroeger was.

Immers heeft de Synode uitgesproken, dat ver-
eeniging van School en Faculteit niet in strijd was
met het beding van 1892 en met het recht der
Kerken. En toch heeft zij aan de broeders, die
dit bestreden, in zoover geijg gegeven, als zij des
niettemin de Theol. School zelfstandig laat voort
bestaan.

En op deze lijn is de Synode in de vergaderingen
der laatste week voortgegaan.
Zij besloot in betrekking tot het gymnasium, d. t.
aan de Theol. School is verbonden, niet alleen,
dat het aan eene vereeniging mocht overgedragen,
maar ook, dat het uit Kampen verplaatst en geheel
en al van de School mocht losgemaakt worden.
Zij wilde de Theol. School niet handhaven en
bevestigen, maar gaf aan Curato en allen vrijheid
te doen, wat in de tegenwoordige omstandigheden
tot handhaving der School noodig zou zijn.

Zij weigerde, in de vacature Wielen 200 spoed-
dig mogelijk te voorzien, maar sprak alleen uit,
dat deze voorziening *met behuizen spoed* moest
plaats hebben.

Zij schreef niet alleen voor de Theol. School,
maar ook voor de Theol. Faculteit der Vrije Un-
iversiteit twee afzonderlijke collecten uit en stelde
daar mede de laatste met de collecte op één lijn.
Uit alles blijkt, dat de Synode der Geref. Kerken
het zelfstandig bestaan der Theol. School hogee-
naamd niet noodzakelijk of zelfs wenschelijk acht,
maar hoogstens alleen, ter wille van eene minder-
heid, nog een tijding *dult* en *verdraagt*.

Tegen de juistheid van dit oordeel kan moei-
lijk iets worden ingebracht. De Generale Synode
heeft in al hare besluiten duidelijk getoond, dat
zij de universitaire opleiding de meest gewenschte
achte en daarom vereeniging van haar school
met de Theol. faculteit wilde. En waar zij door
het *non possumus* der minderheid het besluit
tot vereeniging niet kon uitvoeren, daar hield
de School feitelijk op de School der Kerken
te zijn en werd de School van een bepaald
tracht. Dat is het resultaat, waartoe de actie
der broeders Bos c. s. ons hebben gebracht.

Dat ook de buitenwereld er goed de betee-
kenis van dit besluit der Synode inziet, blijkt
uit hetgeen Ds. Eringa, Herv. pred. te Workum,
in de *Gereformeerde Kerk* schrijft:

Het komt ons voor, dat het ook bij deze kwestie
duidelijk openbaar wordt, dat er in de Gereformeerde
Kerken twee stroomingen tegenover elkander staan.
De meerderheid van 34 is sterk voor het behoud
van de Theol. School en voor het beginsel, dat de
kerken allen zeggenschap hebben in zake de Theo-
logische opleiding der predikanten. Bij de stemming
van '86 staat meer de universiteits idee op den
voorgond. Trouwens, dit behoort ons niet te ver-
wonderen. Heel de actie van '34 ging van andere
beginselen uit, dan die van '86. Bij de eerste was
het een zich afscheiden van de Herv. Kerk, om
geheel een eigen huisvesting daarnaast op te rich-
ten. De actie van '86, ofschoon later meer op de
lijn van die van '34 geklemd, hield oorspronkelijk
de Herv. Kerk in theorie althans vast. Men ver-
brak den Synodalen band, maar beweerde toch de
voortreuring van de Herv. Kerk te zijn, terwijl men
ook deed alsof men zich werkelijk niet afscheidde
hiervan. Het staat zeker ook de Universiteits idee
in verband. Opmerkelijk, dat een man als Prof. Ravinck,
die zijne opleiding gedeeltelijk ontving aan eene
onze *Rijksuniversiteit*, zich meer aangetrokken
schijnt te gevoelen tot de breedere opvatting van
de mannen van '86. — De opvatting van de kerk
is bij die van '34 anders en alzo ook zeker de
opvatting omtrent de opleidingsrichting.

Wanneer zal de tijd komen, dat alle Gerefor-
meerden in den lande bij elkander komen en dat de
Gereformeerde beginselen van onze Vaders weer
tot hun recht komen? t Was *hij* te doen om
heel de Kerk en heel het volk? en alzo richtten
zij ook geen *Kweekscholen* ten dienste der aan-
staande predikanten op, maar *Universiteiten*, waar
het onderwijs bij alle Faculteiten moest gebaseerd
zijn op de Gereformeerde beginselen. Afscheiding

en Doleantie hebben o.i. beide op kerkelijk gebied
geleid op een spoor, dat niet het spoor van onze
Vaders was en alzo kon men ook niet in zake
de opleiding waar men weten wil, althans niet,
waar men weten moet, overeenkomstig de Gere-
formeerde beginselen. —

Gehel juist is de hier gemaakte tegenstelling
niet. Niet alleen Prof. Ravinck, maar een zeer
belangrijk deel van de broeders, die uit de
actie van '34 zijn voortgekomen, waren vóór de
vereeniging der beide scholen. Het geschil ligt
niet in A en B, in de herkomst uit de Chr.
Geref. of Ned. Geref. Kerken, maar in een
geheel andere opvatting van de verhouding tus-
schen de Kerk en de Wetenschap.

De cijfers wijzen dat uit. Op de Arnhemse
Synode waren slechts vier predikanten uit de
vroegere Ned. Geref. Kerken. En toch werd
het voorstel Ravinck door de Synode met 25
stemmen tegen 15, dus met tweederde meerder-
heid, aangenomen.

VERSLAG VAN DE Centrale Diaconale Conferentie.

Woensdag 17 Sept. 1902 werd te Amersfoort
de 14e Centrale Diaconale Conferentie gehouden
in het nieuwe kerkgebouw aan de Langegraaf.
In de voor vergadering van het Comité was
de Vice voorzitter, br. G. Struik van Enkhuizen,
tot Voorzitter en br. G. Terhaak van Alkmaar
tot Vice-voorzitter gekozen, terwijl brs. C. F.
von Meyenfildt van Amsterdam, die als Secre-
taris bedankt had, vervangen werd door br. R.
Broekhuizen van Meppel.

De vergadering werd te ruime tien uur door
den Voorzitter, na het zingen van Psalm 118:7
onder begeleiding van het schoone orgelspel,
met gebed geopend, waarna hij las Matth.
15: 29—39.

De Voorzitter richtte daarop een broederlijk
woord van welkom tot de vergaderden. Wij
zijn van vooral het goede dat de Conferen-
ties ons in de afgelopen jaren gegeven heeft,
doch zijn nog niet waar wij wezen moeten.
Het is daarom goed, dat wij elander hier
weder ontmoeten, want tal van gewichtige zaken
hebben we opnieuw met elkander te bespreken.
Erkennde dat alle gaven verbeurd zijn, zijn
wij dankbaar, doch niet voldaan, want bescha-
mend is tevens de erkenning over het weinige,
dat onze Diaconen nog verrieten, vooral met
het oog op hetgeen de Heere Jezus in zijne
omgeving voor armen en elendigen deed. Het
is daarom goed, dat wij hier zijn. Wij kunnen
elkander voorlichten, sterken en bemoedigen,
om dat straks weer van hier te gaan, aange-
daan met nieuwen moed, met frische kracht,
opdat onze armen de vruchten genieten van ons
samenzijn te dezer plaatse.

Welkom, hartelijk welkom derhalve aan al de
brs. afgevaardigden, onze beide adviseurs Ds.
A. M. Donner en Ds. H. Teerink en de andere
belangstellende broeders.

Een 40 tal Diaconen waren door hunne afge-
vaardigden vertegenwoordigd.

Na voorlezing en goedkeuring van de Nota
len der vorige Conferentie, stelde de voorzitter
punt III van de agenda aan de orde van be-
handeling. „Voorziening in de vacaturen, ont-
staan door de periodieke aftreding van de brs.
G. Struik van Enkhuizen, J. B. Blankenberg,
Amsterdam en J. Janse van, Middeldburg.”

Voor deze verkiezing benoemde de voorzitter
twee leden tot bureau van stemopneming. Ter-
wijl de stemming geschiedde, kwam punt IV in
behandeling. „Rapport van de Commissie in
zake een Diaconaal Orgaan.” De Commissie,
bestaande uit de brs. Struik en Ten Have,
bracht, bij monde van laatste genoemde, rapport
uit van haren arbeid. Na vooraf herinnerd te
hebben aan de voornaamste besprekingen, ten
vorigen jare gehouden, waaruit bleek, dat men
algemeen van gedachte was, dat aan het oprich-
ten van een eigen orgaan wegens de hoge
kosten niet kon gedacht worden, en de beste
oplossing zou zijn, kolommen aan te vragen in
het een of ander blad, dat zich op ons gebied
beweegt, deelde de commissie mede, wat door
haar in dezen was gedaan.

Zij had zich in verband gesteld met
„Bethesda” en „het Tijdschrift voor armenzorg,”
doch zonder gewenscht resultaat. Intusschen
hadden de pogingen om een eigen orgaan in 't
leven te roepen, een beter gevolg gehad, en kan
de commissie der vergadering een zoodanig
voorstel doen, dat zonder enig geldelijk bezwaar
welra zal een blad kon verschijnen. Breed-
voerig en langdurig — wel wat al te lang —
werd over dit rapport gedebeatterd. Hoewel
dankbaar voor den arbeid der commissie, werden
van verschillende zijden zooveel bezwaren
geopperd, dat van eenparige aanname van de
gedane voorstellen geen sprake was. Enkele
broeders zagen het liefst een rubriek voor
Diaconalia aangevraagd in bestaande christelijke
bladen. Anderen hadden bezwaar tegen een
eigen orgaan, omdat de mogelijke inhoud scha-
delijk zou kunnen werken. Het voornaamste
bezwaar was evenwel, de kerkrechtelijke positie
van de plaatselijke diaconen. Ds. Teerink kan
niet medegaan met de oprichting van zulk een
blad, omdat de diaconen niet anders kunnen
spreken dan door de kerkeraden. Wel kunnen
de diaconen spreken, doch alleen als personen,
die toevallig dit ambt bekleeden. Ds. Donner
noemt het een moeilijke kwestie. Achter elk
blad zit een persoon of lichaam als eigenaar.
Doch wie zal als eigenaar of eigenares zitten
achter ons orgaan? Deze conferentie niet, want
het is geen levend lichaam. Evenmin kan de
Synode er achter zitten. Wel kan er een vereeni-
ging gevormd worden, of kan een kerkeraad
uitgenoodigd worden zijn diaconie een mandaat
in deze zaak te geven.

De Voorzitter beantwoordt de verschillende
sprekers en meent, dat de geopperde bezwaren
door de Commissie voldoende zijn overwogen.
De vergadering kan evenwel niet met de voor-
stellers instemmen, waarna ten slotte op voor-
stel van Br. Wind het volgende besluit genomen
werd: „De Conferentie behoort de discussie
over het oprichten van een eigen orgaan, sprek-
te de wenschelijkheid uit, dat het diaconaat theo-
retisch en praktisch naar eisch van onze Gere-
formeerde beginselen ook in de pers worde
behandeld.”

Aan de orde werd daarop gesteld punt VI:
„Is het te verdedigen, dat een Diaconie de
voeding van arme kinderen eener Christelijke
school op zich neemt?” Deze vraag van Zuid-
laren werd ingeleid door br. Beekman, die er
op wees, hoe de Diaconie van Zuidlaren door
den exceptieel toestand aldaar tot deze
vraag gekomen was. Zuidlaren heeft geen eigen
armen te verzorgen, en voorziet daarom in de
behoefte van arme schoolgaande kinderen uit
andere gemeenten. Door verschillende sprekers
werd deze zaak van alle kanten besproken, doch
niemand wenschte schoolvoeding, aangezien

daardoor het verband met het huisgezin wordt
verbroken. De beide adviseurs durfden school-
voeding in geen geval verdedigen. Hoe goed
de bedoelingen van de broeders te Zuidlaren
zijn, moeten wij ons wachten om in het socia-
listische vaarwater te verzeilen. Het was in
middels tijd geworden om een oogenblik te
pauzeren en voor den inwendigen mensch te
zorgen.

Nadat hiervoor gelegenheid gegeven was, werd
de vergadering voortgezet, na het zingen van
Psalm 25: 2.

Vooraf werd de uitslag der gehouden stem-
min medegedeeld, waaruit bleek dat de afre-
dende brs. Struik, Blankenberg en Janse met
eenparige stemmen waren herkozen.

Daarop gingen wij ons bezig houden met
zaken van kerkrechtelijke aard. Punt V, inge-
zonden door het Comité der Prov. Diaconale
Conferentie van Noord Holland, kwam aan de
orde. „Zijn art. 37 Dordtsche Kerkorde en
art. 30 Gelofsbelijdenis, wel in overeenstem-
ming? Laat art. 38 D. K. wel toe, dat in
schier al de kerken de diaconen tot den ker-
keraad genomen worden? Ware het niet beter,
om een van beiden: of zich stipt te houden aan
art. 38 D. K. of in al de kerken de diaconen
tot den kerkeraad te nemen, om hen dan tevens
af te vaardigen naar de meerdere kerkelijke
vergaderingen? Na de inleiding van br. Swaan,
gemaakte de tongen in beweging.

Br. Sluiter van Rijswijk las met toestemming
der vergadering een epistel voor uit een referaat
over de drie beambten, in 't bijzonder over het
ambt der diaconen, dat in enkele *Herant* num-
mers van '98/99 voorkam. Hieruit bleek, dat
de ambten uit elkander gehouden moeten
worden, doch organisch, niet mechanisch. Ds.
Donner zegt, dat op de vragen van punt V in
t kort kan geantwoord worden. Op vraag 1
luidt het antwoord: „Niet volkomen.” op vraag
2: „Mogelijk” en op vraag 3: „Staat niet in onze
kenze.” Na eenige bespreking wordt op voor-
stel van Ds. Donner punt XIV, afkomstig van
Winschoten mede in behandeling genomen.

1. Zijn diaconen verplicht of geroepen de for-
mulieren van eenheid mede te onderteekenen in
kerkeraden, waarin zij in zaken van tucht, leer
en kerkregering een adviseerende stem bezitten?
2. Wat wordt in den regel onder „grote” en
„kleine” gemeenten verstaan. Bijv.: Waar 5
ouderlingen en ook 5 diaconen zijn met een
gemeente van p.m. 200 a 250 belijdende leden,
wordt zulk een gemeente onder een groote,
dan wel onder een kleine gemeente begrepen?

Opgemerkt werd, dat over bovengenoemde
zaken reeds onderscheidene malen is ge-
sproken, doch dat we hiermede niet verder
komen.

Er staan evenwel twee wegen open. De dia-
conen kunnen deze zaken bij hunne kerke-
raad ter sprake brengen, terwijl wij onze be-
zwaren tevens ter kennis kunnen brengen van
de deputaten tot revisie der Dordtsche Kerkorde.
Mede op advies van onze adviseurs werd be-
sloten: a. De beide adviseurs, de heeren Da.
Donner en Ds. Teerink, op te dragen, onze
bezwaren te brengen bij de deputaten Synodi,
bovengenoemd, en te verzoeken dat onze be-
zwaren in ernstige overweging zullen genomen
worden. b. De conferentie noodigt hare leden
en andere diaconen uit, punt V in den kerke-
raad hunner kerken ter sprake te brengen, ten
einde deze vragen officieel ter plaatse te krij-
gen, waar zulk behoort. Aangaande de onder-
teekening van de formulieren van wege de
diaconen werd nog opgemerkt, dat waar door
de Synode van 1618/19 is besloten, dat profes-
soren en schoolmeesters de confessie en cate-
chismus moesten onderteekenen, de ambtsdragers
in de allereerste plaats de formulieren dienen te
onderteekenen.

Zelfs waar twijfel mocht bestaan over een
direct gebod, was het toch noodig, opdat alle
dubbeltzinnigheid en dubbelhartigheid worde
voorkomen.

Vervolgens kwam aan de orde punt VIII,
ingezonden door Rijswijk (Z.-Holl.): „Op welke
manier kan de kerk van Christus aan hare
roeping ten opzichte van on- en minvermogen-
de toringers (sters) beantwoorden?”

Br. Sluiter van Rijswijk gaf over dit punt
een degelijke en belangrijke inleiding. Een
woord van lof mogen we hem daarvoor in dit
verlag niet onthouden. Ruim 8000 personen
kwamen 's jaars in ons land weg aan de toring-
Slechts een drietal neutrale stichtingen doen
iets om die ellende te verzachten, doch samen
hebben ze het luttel aantal van 165 patiënten.
En wanneer men nu rekent dat elk patient
gemiddeld 3 mnd. in zulk een sanatorium ver-
toeft, krijgt men een aantal van 660 patiënten.
Voor 7430 patiënten wordt dus niets gedaan.
Hoeveel on- en minvermogenen zijn hier wel
onder? Kan de Kerk van Christus in deze zeer
gewichtige zaak niets doen?

Door Rijswijk werd de oprichting van een
sanatorium voor on- en minvermogenende toring-
lijders door eendrachtige samenwerking van
diaconen aanbevolen.

Over deze zaak ontstond zich een geanimeerd
debat. Onderscheidene vragen werden gedaan.
Ds. Donner zegt, dat hoewel het wenschelijk is
in dezen iets te doen, toch hetzelfde antwoord
dient gegeven te worden als indertijd in zake
de blinden-verpleging. Anderen meenen, dat
deze beide zaken niet gelijk staan, want hier
wordt alleen gevraagd het helpen van on- en
minvermogenen. Ook de mogelijkheid en onmo-
gelijkheid om als plaatselijke diaconie zelf een
stichting op te richten en te onderhouden,
werd besproken. Ook de verschillende genees-
wijzen werden genoemd. Algemeen bleek het,
dat deze zaak onze sympathie beeft, doch van
wege de financiën zijn onze handen gebonden.

Br. Sluiter dankt voor de breedvoerige en
principiële bespreking *dezer* zaak.

Hij houdt vol, dat er Chr. sanatoria's moeten
komen, doch er moet geloofsmoed zijn. Over-
tuigd dat wij trachten moeten tot iets te doen,
besloot de conferentie, op voorstel van Br.
Spier, een commissie te benoemen om in deze
materie een volgend jaar van advies te dienen.
Als leden dezer commissie werden benoemd
de brs. Spier te Amersdam, Sluiter te Rijswijk
en Ds. H. Blanken te Waddingsveen.

Tijdens de behandeling van dit punt werd
de conferentie verrast met een blijk van sym-
pathie van haren oud-voorzitter den heer B. J.
Lindeboom van Amsterdam, die gedurende 13
jaren van de oprichting af met zooveel liefde
en toewijding de diaconale conferentie had ge-
diend, en thans voor het eerst niet in haar
midden, niet nalaten kon per telegram zijn
broedergroete te brengen en ons een gezegend
samenzijn te wenschen. Voor zijn welwillende
wenschen en belangstelling werd terstond dank
gebracht. In behandeling kwam na punt VII
van Tienhoven: „Hoe behoort de subsidie, die
de kerk aan de schoolveren. jaarlijks heeft af
te dragen voor kinderen van ouders, die niet
het volle schoolgeld betalen, te worden verkre-
gen? Indien het benodigde geld daartoe ver-
kregen wordt door een derden rondgang in de
godsdienst oefeningen, onder wiens beheer be-

hoort dan de opbrengst dier collecte te staan,
— van de Vereeniging als zoodanig, of van
een suppletiefonds of van de Diaconie? en wie
heeft met de ouders te overleggen hoeveel er
gesuppleerd zal worden? Algemeen is de ge-
dachte, dat de Diaconen groepen zijn de arme
kinderen hunner kerk aan Chr. onderwijs te
helpen, doch de wijze hoe, kan verschillen. Het
is een terrein, dat zeer uitgebreid en plaatselijk
verschillend is. Er dient daarom wel onder-
scheid te worden.

Enkele broeders raden, met het oog op de
kieslijsten, deze ondersteuning aan een sup-
pletiefonds over te laten. Anderen hebben
hier tegen bezwaar. De diaconen kunnen de
arme kinderen der gemeente helpen door mid-
del van de ouders, terwijl in sommige gevallen,
zoodan in groote plaatsen, waar de werkzaam-
heden der diaconen te uitgebreid zijn, de hulp
van een suppletiefonds gewenscht kan zijn, doch
naast de diaconie.

De bedoeling van Tienhoven's vraag, was
niet al te duidelijk. Is er sprake van subsidie
eener kerk aan een schoolver., dan gaat dit
buiten de diaconie als zoodanig om.

De bespreking van punt IX, van Gronin-
gen B: „Mag een diaconie, welke besluit om-
machtig is, om toereikend hare armen te steu-
nen, hulp vragen bij een burgerlijk ambtver-
kom kort zijn. Deze vraag werd besluit ontken-
nend beantwoord. Beter is het, zich te wenden
tot genabuurde kerken.

Ook punt X, van Groningen B: „Mag een
diaconie meer uitgeven, dan voor de armen
wordt ingezameld?” hield ons niet lang bezig.
De conferentie antwoordde: Ja, wanneer de
nood het eischt. Kunnen de diaconen niet
geven, overeenkomstig de behoeften hunner
armen, dan is dit veelal een bewijs, dat de
gemeente niet voldoende geeft, en dus in
meerder of mindere mate nalatig is. De dia-
conen moeten hunne armen geven genoeg voor
hun gebrek.

Daar de broeders van Hilversum A absent
waren, bleef punt XI voorloopig rusten. Punt
XII, ingezonden door Meppel, kwam daarom
ter tafel: „Is het naar den eisch onzer begin-
selen, dat door of namens diaconen der Ger.
Kerk, op geregelde tijden langs de huizen, ook
van ongelovigen enz. gelden worden verzameld,
(zoogen. straatcollecte) ten behoeve der eigen
armen, zelfs al wordt een deel dier gelden
besteed voor armen niet tot de Geref. Kerk
behoorende?” Br. Bartels van Meppel leidde
dit punt met een enkel woord in. Deze vraag
is reeds meermalen op de conferentie behandeld.
Het houden van straatcollecten is telkens afge-
keurd. Uit de bespreking blijkt, dat deze collecte
in Leiden en Den Haag is afgeschaft. Te
Haarlem nog niet. Te Leeuwarden is men voor-
nemens met 1 Jan. a.s. deze collecte achterwege
te laten. Meppel werd aangespoord het voor-
beeld van Leiden en Den Haag te volgen.

Ds. Donner raadt tot voorzichtigheid aan.
Plaatselijk heeft men soms met allerlei toestan-
den te rekenen. Liever geld op straat opge-
zameld, dan de armen ledig heen te zenden.

Ds. Teering was beslist voor afschaffing. ZEd.
wilde de armoede niet op straat brengen. Wij
moeten aan de wereld niet toonen, dat wij zelf
onze armen niet kunnen onderhouden.

Punt XIII: „Welke is de gewenschte verhou-
ding van onze Diaconen tot de Vereen. voor
Geref. Ziekenverzorging?” ingezonden door Mep-
pel, werd ingeleid door br. Broekhuizen. Er
werd op gewezen, hoe die verhouding veelal is,
hoe de plaatselijke Diaconen soms weinig sym-
pathie gevoelen voor genoemde vereeniging, om
de weinige hulp tot dusver van deze Ver. geno-
ten, en omdat de afdr. dier Ver. soms eigen taak
vergetend, zich op het terrein der Diaconie be-
wegen. Bovendien wordt soms door de woord-
voerders van genoemde Ver. de arbeid onzer
diaconen wel wat al te gering geacht. Uitdruk-
kingen als: „het Diaconaat is nog dood!” vallen
niet altijd in goede aarde.

Gunstige uitspraken werden genoemd,
zoals te Amersfoort, waar de afdeling in
gewenschte verhouding tot de beide diaconien
staat. Ook te Meppel is na langdurige onder-
handeling een betere verhouding tot stand
gekomen. Algemeen was men van oordeel, dat
de grens tusschen diaconie en vereeniging moet
geëerbiedigd worden. De ver. trede ten opzichte
der arme kranten op als handlangster der
diaconie. De diaconie zorgt voor versterkende
middelen, etc., terwijl de afdeling zich wijde
aan de verzorging. Er werd daarom aangeraden,
om ziekenverplegers te krijgen met de hulp-
middelen voor ziekenverzorging.

En zo kwamen wij ten slotte aan het laatste
punt: „Is de stelling „Recht gaat voor barm-
hartigheid” juist? m. a. w. moeten financiële
verplichtingen door eene kerk aangegaan, voor-
opgaan, en daarna het beoefenen van barmhar-
tigheid?” De inzender van dit punt, een Br.
Diaken uit Amsterdam, was tot ons leedwezen
verhindert der vergadering te zijn, doch had
een schriftelijke inleiding gezonden. De verga-
dering stemde volkomen met dit schrijven in.
De verplichtingen voor de kerk gaan voorop,
doch zij moeten zoo mogelijk gelijken tred
houden met de barmhartigheid. Jammer, dat
vele kerken soms zoo onder de lasten zitten,
dat de handen der diaconen ten opzichte hunner
armen teingemaal gebonden zijn.

Recht en barmhartigheid kunnen niet geschei-
den worden. Onze schuldeischers hebben recht,
doch ook onze armen bezitten recht, n.l. het
recht der barmhartigheid. Recht gaat *naast*
barmhartigheid, past het best in het midden
der Gemeente.

En hiermede waren wij aan het einde onzer
besprekingen gekomen.

Besloten werd dat de conferentie bestemd
zal blijven. De plaats waar en wanneer de
volgende conferentie gehouden zal worden,
werd aan het comité overgelaten.

De Voorzitter sloot de vergadering met een
woord van dank aan den afgetreden secretaris,
br. Von Meyenfildt, voor al hetgeen hij in de
afgelopen jaren in 't belang onzer conferentie
had verricht, aan de beide adviseurs voor
hunne gewaardeerde adviezen, aan de broeders
te Amersfoort, die ook nu weder voor een
goede ontvangst gezorgd hadden, en aan allen,
die medegewerkt hadden aan deze 200 uitne-
mend geslaagde 14e Centrale Diaconale Con-
ferentie, maar bovenal aan God, die ons het
voortrecht had geschonken, dat wij weder in
broederlijke liefde en met opgewekten zin
mochten samenzijn.

Na het zingen van Psalm 119:3 eindigde
Ds. Teerink met dankgebed.

Tal van broeders verzamelden zich daarna
nog aan een gezelligen maaltijd, waar menig
aangenaam woord gewisseld werd, totdat het
scheidensuur huiswaarts riep.

Namens het Comité,
R. BROEKHUIZEN.

Secretaris.
Meppel, 20 Sept. 1902.

Buitenland.

Frankrijk. De strijd om de school.

Nu is het, onzes inziens, de roeping aller geloovigen naam, d. w. z. van het zichtbare lichaam van Christus, van al de kerken, die als een lichaam tegenover de wereld staan, — om de zending te drijven.

En wij meenen deze opvatting is de ware, althans het is de opvatting der zending van de Gereformeerde Kerkengroepen van Engeland, Schotland en Amerika.

Misschien zegt men aan de overzijde der wateren, dat hier het angelij van het Collegialisme zich verschuilt.

Ja, dat woord Collegialisme, is een dooddoener. Men vergeet echter niet, dat de gepoetste Kerk een lichaam is en zich als zodanig naar buiten openbaart. Dat doen de „Gereformeerde Kerken“ tegenover de overheid, dat doen ze in allerlei gevallen. Het schijnt ons toe dat hun zendingstheorie niet geheel in het reine is.

Welnu, laat *De Hooft* ons dan helpen om onze zendingstheorie in het reine te brengen. Dat wij de Zending laten uitgaan van de plaatselijke kerken heeft, het zij tot opheffing van *De Hooft* geleid, zijn grond in het feit, dat de Zending ambtelijk behoort gedreven te worden, en het ambt wortelt in de plaatselijke kerk.

Gemengd nieuws.

In Duitsland brengt de „Fall-Neidhardt“ veel opzien te wege. Neidhardt is evenals vele andere predikanten van Hamburg beslist modern. Hij had zich voor de Charlottenburger Luitzen-Kirche aangemeld, en men had hem ook daarvoor gekozen, maar het Brandenburgische Consistorie heeft zijne verkiezing niet willen aanvaarden. Het kerkbestuur deelt dit op grond van onwettigheid van de verkiezing in een publiek lokaal met enige gemeentelieden vergaderd had; daaruit leidde het kerkbestuur het vermoeden af, dat Neidhardt op de stemming invloed had zoeken wil te oefenen. Deze beriep zich nu op den Opper-Kerkeraad, doch zonder gevolg. Hij heeft zich nu tot het hoogste kerkbestuur gewend, en in zijn verdedigingsstuk geschreeven, dat zijne richting de eenige oorzaak is, waarom het kerkbestuur hem den voet dwars zette. Hij bewijst daarin, dat 't geen het consistorie in hem afkeurt, niet bewezen is, en dat genoemd bestuur niet den moed gehad heeft, den waren grond, waarom men hem wenschte te noemen. De publieke opinie is natuurlijk voor Neidhardt, en ook wij zijn van oordeel, dat het Brandenburgische consistorie zich vergist, wanneer het meent, op die manier den voortgang van het geloof in de Pruisische Landkerk te kunnen stuiten.

In Belmontet werd de abt der Roomsche parochie door den bisschop uit zijn ambt ontsd. De gemeente verklaarde echter, dat zij den door haar zoo geliefden geestelijken wilde behouden; de bisschop benoemde desentgegenstaande een anderen abt, die in Belmontet, dicht bij Montauban, niet veel kon uitrichten, en daarom maar weder vertrok. De bisschop zond een herderlijk schrijven aan de gemeente, waarin hij verklaarde, dat alle kerkelijke handelingen die door den afgetreden abt Bessede verricht werden, geen waarde hadden, maar men stoorde zich er niet aan. De burgermeester heeft de sleutels van de pastorie en van de kerk, en laat den afgetreden priester alles doen, wat deze wil. Op den duur zal echter de regering den bisschop hulp moeten bewijzen, want dit volgt uit de bepalingen van het Concordaat. Sommigen in Frankrijk meenen, dat het tijd wordt om het Concordaat op te zeggen, doch wij houden ons er van overtuigd, dat het daartoe voorloopig wel niet komen zal.

In den staat Utah, de hoofdstad der Mormonen, is sedert 1891 de leerplicht ingevoerd, met het gevolg, dat de jeugd steeds meer het Mormonisme toegedaan wordt. Een menigte Zendingstations werden door verschillende kerken te Salt Lake-City opgericht, waaronder ook Luthersche, zoodat deze eenige verandering in den stand der zaken konden brengen; het Mormonisme is daar sterker dan ooit. In 1879 waren in den staat Utah 88.374 personen, waaronder 80.000 Mormonen. In 1900 woonden daar 267.000 menschen, waaronder 227.000 Mormonen. Hoe snel zich de jammerlijke doolwerf verbreidt, blijkt uit het feit, dat in 1890 er nog maar 14.000 Mormonen in de overige staten van N.-Amerika gevonden werden, terwijl dit getal in 1900 tot 310.000 is aangegroeid. De Mormoonse propaganda werpt zich in den laatste tijd ook op Japan. De veelwijverij wordt in de theorie niet in de praktijk eenigzins losgelaten, dit laatste uit vrees voor de strafwetten.

WINCKEL.

Door Kinderen.

EEN SCHAT.

XV.

Maar voor wie Schliemann ook zijn vreugd en ontroering wist te verborgen, niet voor zijn vrouwen. Zij bespeurde aanstonds dat er iets buitengewoons moest gebeurd zijn. Trouwens, niet lang duurde het, of haar man wenkte haar, naderbij te komen. En terwijl hij wees op iets glanzig, dat blink in de diepte, fluisterde hij: „t is bijna etenstijd. Waarschijnlijk even den opzichter, dat hij het volk tot den maaltijd roept. Ik misst dat roufzake volkje een poosje op een afstand houden. Ik zal u aanstonds zeggen waarom.“

„Lieve vrouw,“ sprak hij, zoodra allen die hij weg wenschte, vertrokken waren, „zie eens hoe daar iets glinstert. Ik zal het trachten los te werken, kom mee.“

Voorzichtig gingen zij omlaag. Schliemann sloeg met zijn houveld een paar steenen los. Toen werkte hij met de handen verder. Weldra kon hij het pas geene voorwerp bewegen; met eenige moeite wong hij het los. 't Was een groote beker, zeer sierlijk van vorm en naar het scheen van louter goud.

„Haast u! Verberg het onder uw mantel!“

fluisterde de schatgraver zijn vrouw toe, terwijl hij haar het kostbare vat overhandigde. „Als men wist wat hier verborgen lag, zouden de lieden niet te houden zijn.“

De vrouw borg snel den beker weg en haar man vervolgde: „Ik geloof nu vast, dat wij den koningsschat van Priamus gevonden hebben.“

Of dit zoo was, kon eerst later blijken. Doch Schliemann nam dadelijk zijn maatregelen. Hij koos een paar vertrouwde personen uit, om met hem verder te onderzoeken, en zette toen het werk vol op een verwijderde plek aan het ontgraven. Zoo kon hij met zijn vrouw en een paar helpers rustig voortwerken, en dat bleek al spoedig een zeer loonnend werk.

het aantal sieraden, voor mannen of voor vrouwen, die men vond; oorkonden, bronstversies, ambanden, vingerringen, kettingen en wat niet al. Sommige waren van brons, andere van zilver of van goud.

Maar ook aan wapenen ontbrak het niet. Daar lagen korte zwaarden en lange, met gouden greep en soms fraai ingelegd; helmen met hoog en kam en koperen sluiting; speren, wier hout lang vergaan was, geraamten van lederen schilden, maar ook schilden van koper met zilveren figuren. Ja, een deel van het wapentuig was bijna geheel, of geheel uit edel metaal vervaardigd. Ook vond men een groote menigte silversneden. Kortom, wat hier opgedolven werd, had niet alleen waarde wegens de oudheid, de zeldzaamheid en 'tgeen er uit te leeren viel, maar ook goeddeels wegens de kostelijkheid der stoffen waaruit het bestond.

Meende onze vriend hier den schat van koning Priamus van Troje ontdekt te hebben, vielen geloofden dit niet. Zelfs ontstond daarover, toen de vondst bekend werd, groote strijd. Hoogstwaarschijnlijk heeft Schliemann zich vergist en moet het oude Ilium of Troje, 'twek de Grieken belegerd en verwoest hebben, in een hoogere der lagen zijn gezocht worden, waarvan ik vroeger sprak. Er moet dus reeds een stad bestaan hebben, en te gronde zijn gegaan, lang eer aldaar ro 11 eeuwen voor Christus de stad Troje lag. Hoe oud die eerste stad dan moet geweest zijn, is te begrijpen. Trouwens vele steden die de Schrift noemt, zijn nog veel ouder. Denk slechts aan Hebron, On, Zoan en Jeruzalem.

Maar al vergistte onze ontdekker zich wellicht ook, dit verminderde in geen enkel opzicht de waardij en belangrijkheid van hetgeen hij had gevonden. Men kan zelfs zeggen, dat hoe ouder al het ontdekte was, hoe merkwaardiger. Des te meer echter moeten wij ons verbazen, over de kunstvaardigheid van volken, die zoo lang geleden leefden, over hun zin voor het schoone en hun knapheid in allerlei handwerk en kunst.

We weten alreeds uit onzen Bijbel, hoe de menschen het reeds vroeg tamelijk ver in allerlei kunst- en handwerk gebracht hadden. Al in de oudste tijden had men wapenen en gereedschap. In de tijden der aartsavaders, waren sieraden, ringen, bokers en veelkleurige kleederen bekend, gelijk de geschiedenis leert. Ook de tabernakel in de woestijn was een heerlijk kunstwerk. Wel lezen we, dat de Heere God bijzonder hen onderrichte, die deze tent bouwden, maar dat wil niet zeggen, dat Aholiab en Bezaleel vóór dien tijd van de kunst volstrekt niets wisten. Veeleer waren zij bekwaame werklieden, doch het was de Heere God, die hen in staat stelde, zoo naar het goddelijk voorbeeld en zoo heerlijk schoon te arbeiden, als in des Heeren dienst noodig was.

„KNOOPEN.“

Onze lezer, de heer K. W. schrijft: „Eenigen tijd geleden gaf u een verklaring van „knoopen in biezen leggen.“ Ik heb toen mij een kleine opmerking daaromtrent veroorloofd. Sedert vond ik echter bij Prof. Fruin de uitdrukking in den vorm: „Knoopen in biezen leggen.“ Mij dunkt, dat zal de juiste, de oorspronkelijke vorm zijn: Wie knoopen in biezen doet (zich) verbeeldende met een grassootje te doen te hebben) doet verveelschuld; hij vindt er geen. Later hebben onkundigen, die nauwelijks wisten wat een knoop bij den plantententel was, en nog veel minder of biezen al dan niet knoopen bezaten, er van gemaakt: knoopen in biezen leggen, en daarmee de verklaring moeilijk gemaakt.“

Dit is zeer vernuftig gevonden, en zou de geheele rest opheffen. Alleen zij opgemerkt, dat wij nooit anders hoorden zeggen, dan „knoopen in biezen maken“ (leggen). Blijkt nu, dat het oorspronkelijke is „knoopen“, dan is 't in orde, maar dan betekent het gezegde ook iets anders, dan waarvoor het tegenwoordig wordt gebruikt.

CORRESPONDENTIE.

P. V. te K. Zoodra mogelijk hopen we af te doen wat nu nog staat.

HOOGENBIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Stellingendam, R. Zijlstra, cand. te Sneek. — Hendrik Ido-Ambacht, Chr. Bruins, te Nederhorst den Berg. — Driesum, L. Bouma, te Middelburg.

BEROEPEN: Leiden, B. J. Impettia, te Katwijk aan Zee. — Kiel, H. de Bruin, cand.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Schoonoord en Uitwijk, W. H. de Hode, cand. — Velsen, Sopper, te Hoogmade. — Britsum, G. Th. Gerritsen, te Noordbroek. — Kage c. a., J. Barbas cand. — Linschoten en Zoutelande, J. Laurens, cand. — Hoek bij Terneuzen, J. G. M. Andrae, te Katendijke. — Bergambacht, H. W. Rappard, te Mijnsheerendaal. — Bedum, F. Tamme, te Zuidbroek. — Goedereede, F. de Gids, cand. te Pijnacker.

AANGENOMEN: Hattem, C. H. Nolke, te Hoogblokland. — Oudehoorn, C. G. A. Ruysch van Drogen, cand.

BEROEPEN: Peperga, J. H. Buismann, te Heerebeek. — Oudorn, H. K. Boerma, te Naai. — Maastricht, N. Jolles, te Hees. — Maassluis, W. J. M. Engelberts, te Den Ham. — Maasdam, T. J. Ringeling, te Diemen. — Zevenhoven, J. Laurens, cand.

Geabonneerden op *DE HERAUT* wordt bevestigd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, eindigende 30 Sept. a.s., ten bedrage van f. 1.20, per postwissel over te maken, welken men gelieve te adresseren aan

De Administratie van „De Heraut“ Amsterdam.

Intekenaren op het premiewerk *De Gemeene GRATIE*, die het daarvoor verschuldigde driemaandelijks wenschen te voldoen, herinneren wij aan de kwartaalbetaling van f. — 75 per aangevraagd exemplaar.

Op ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE.

Amsterdam, Sept. 1902.

Advertentiën.

D. V. hopen onze geliefde Ouders:

Da. J. KARSSEN,

Eener. Pred. (thans te Wildervank),

EN

L. W. AALDERINK,

2 October huns

40-jarige Echtvereeniging

TE HERDENKEN,

Hunne dankbare kinderen en Behouders.

De Heere gaf ons heden een welgeschapen DOCHTER.

G. L. GORIS, V. D. M.

H. GORIS—

VELDHUIS KROEG.

Hoek van Holland, 23 Sept. 1902.

Het behaagde den Heere van leven en dood heden uit ons midden weg te nemen, onzen geliefden medeopzieder W. VAN KOEVERDEN, in den ouderdom van 70 jaar. Enkele jaren mocht hij deze kerk in het ambt van ouderling met getrouwheid dienen. Zijn heengaan was in vrede.

Namens den Raad der Geref. Kerk van Overtoom,

Da. G. WISSE Jr., Praesid.

A. A. VAN OPSTAL, Scriba.

Amsterdam (Overtoom), 19 September 1902.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten,

WESTERMARKT No. 21 AMSTERDAM.

Best adres voor Orgels

van de eenvoudigste tot de meest luxe soorten, in stijl en houtsoort naar verkiezing. Vraag Catalogus.

BREEBAART'S

Orgel- en Pianohandel, DAMRAK 22, AMSTERDAM.

BEDIENDE.

GEVRAAGD in Zeeuwse stad een flink jongmenschen, goede hand schrijvende. Kennis van het artikel glas, porcelen en aardewerk strekt tot aanbeveling. Aangenaam huiselijk verkeer in Christelijk gezin verzekerd. Be. fr., met volledige inlichtingen, letter O., Bureau van dit blad.

Bij de Firma G. J. REITS te Groningen, verscheen heden de 1de druk van:

H. DE COCK,

Vraagboekje over de Bijb. Geschiedenis.

Ten vervolge op BORSTIUS.

Prijs f 0.15.

H.H. Predikanten wordt op aanvraag franco een present exemplaar toegesonden.

Bij J. H. KOK, te Kampen, zag het licht:

De Toekomst des Heeren.

Dertien Leerredenen over de Twee Brieven aan de Thessalonicensen, DOOR

H. HOEKSTRA.

220 Pag. royaal formaat.

Prijs f 1.75. Geb f 2.10.

Bij elken Boekhandelaar voorhanden en tegen besending van het bedrag verkrijgbaar bij den Uitgever.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland, Gevestigd te GRONINGEN.

Commissarissen: Prof. Mr. D. P. D. FABRIS, J. H. DE WAAL MALEFijt, A. W. SCHIPPERS, Jhr. H. A. WITTEWAAL VAN SPOETWEGEN, H. LUKING, Mr. P. DIELEMAN, E. G. WENTINK.

Raad van Toezicht: J. BOUWES, J. TERPSTRA, Mr. H. VAN DER VEGTE.

Verstrekt geld op eerste Hypotheek, zonder vooruitbetaling van rente. Geeft uit 4 pCt. Pandbrieven, koers 99 1/2 pCt. in stukken van f 1000.—, f 500.—, f 100.— en f 50.—, verkrijgbaar ten kantore der Bank, bij hare Agenten en bij alle Commissarissen en Makelaars in effecten. Inlichtingen worden verstrekt te Amsterdam door de H.H. L. G. WEISZ & Co., Westermarkt 21 en RADIUS en DANE, Keizersgracht 207 en Hilversum, Torenlaan 56; te Rotterdam door den heer H. DANE, Haringvliet 49.

De Directie:

M. BROUWER, Mr. W. SWITTERS, F. J. BOLT.

Vereeniging ter bevordering van Christelijke Lectuur.

Aan de leden der Vereeniging voor 1902 is verzonden:

HET LAND MIJNER VADEREN.

Indrukken op eens reis door EGYPTEN en PALESTINA, DOOR

F. LION CACHET.

Met een voorrede van de dochter des Schrijvers.

Dit belangrijk werk is 278 bladzijden groot en bevat vele platen naar photographien, door den schrijver van de reis medegebracht.

Prijs Ingenaald f 2.75; in stempelband f 3.50.

De leden dixer Vereeniging die jaarlijks f. 5.— betalen, ontvangen voor minstens f. 5.— aan boeken en hebben bovendien het recht vóór den gisten December van dit jaar voor f. 5.— aan ingenaaldeboeken uit het fonds der Vereeniging GRATIS te ontbieden.

Men vrage de catalogus aan.

Amsterdam.

Pretoria.

Wed. P. VAN EIJK & ZONEN, DAMRAK 60 en DAM 15-17.

Koopen en verkoopen EFFECTEN en vreemde COUPONS. Wisselen Gouden en Zilveren MUNTEN en vreemde BANKNOTEN. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO tot dagelijks vast te stellen rentekoers.

Bij ons is ter perse, om binnen enkele maanden te verschijnen, het werk over den ZUID-AFRIKAANSCHEN OORLOG van

Generaal Chr. R. DE WET.

Met vele oorspronkelijke illustratiën.

Prijs f 6.—. In stempelband f 7.25.

Het boek zal ook in afleveringen verschijnen, teneinde het gemakkelijk binnen ieders bereik te brengen.

Amsterdam.

Pretoria.

BOEKHANDEL

VOORHIEEN

HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering

Gevestigd te AMSTERDAM, Keizersgracht 547 en 549.

Maatschappelijk Kapitaal: Een Millioen Gulden.

Commissarissen:

Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE, Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINGK VAN DER OYE

Directeuren: H. J. VAN VULPEN en H. SERET.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen

KAPITAAL en LIJFRENTIE tot elk bedrag.

VERSCHEENEN: Aflevering 1 van:

GOD IS LIEFDE.

DE HEIDELBERGSCHE CATECHISMUS

behandeld in twee en vijftig LEERREDENEN,

DOOR

J. H. FERINCA.

Dit werk verschijnt in 18 afleveringen, elk van ongeveer 3 vel druks, en zal D. V. in den loop dezer jaars compleet komen. Het geheele werk kost f 3.75. Fraaie stempelbanden zullen bijtijds tegen matigen prijs verkrijgbaar gesteld worden.

Amsterdam.

Pretoria.

BOEKHANDEL

VOORHIEEN

HÖVEKER & WORMSER.

PIJPORGELS

voor kleine Kerken, steeds voorhanden aan

de Orgelfabriek van de Firma

C. C. BENDER, te Leiden.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributie:

Van Meij. M. te U. f 5; door den heer L.

Onvlec te Baarn f 63.50.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):

Van de Geref. kerk te Woerden f 14.84; van

idem te Twijzel f 2.19; van idem te Hauler-

wijk f 2.70; van idem te Een f 2.04; van idem

te Borger f 2.03 1/2; van idem te Norg f 0.69;

van idem te Smilde A f 7.63 1/2; van idem te

Smilde B f 2.56; van idem te Zuidlaren f 6.09;

van idem te Vries f 2.50; van idem te Gassel-

ter-Nijveen f 3.11; van idem te Delft 1/2 coll.

f 40.29; van idem te N. Helvoet f 8.45.

Aan Schenkingen:

Door den heer W. Hovy van P. te Baarn

f 20; gevonden in de collectie Buiten Amstel

kerk f 2.50.

Voor het Studiefonds:

Van de 1/3 stuivers-vereeniging te Amster-

dam f 4.17 1/2.

S. J. SEEFAT,

Penningmeester.

Bij J. H. KOK, te Kampen, verscheen:

Deel II van den 2den dech van

Salomo's Spreuken.

Gerangschikt en verklaard door

J. KOK, V. D. M. te Nijmegen.

De prijs van het complete werk (pl. m. 900

bladz. druks in 2 blokke deelen), bedraagt thans

f 4.25. In 2 binden ind. f 6.25. In 2 chagrijn-

leeren ind. f 5.75.

Bij elken Boekh. ter inzage te bekomen.

Een uitvoerig prospectus met

horte uittreksels van vele recensien, wordt op

aanvraag gaarne toegezonden door den Uitgever

en door alle Boekh.

De Aanschouwing

in het Onderwijs.

PAEDAGOGISCHE BIJDRAGE

VOOR DE

Scholen met den Bijbel,

DOOR

J. C. SIKKEL,

Dienaar des Woords te Amsterdam.

Prijs f 0.40.

BOEKHANDEL

VOORHIEEN

HÖVEKER & WORMSER

Amsterdam.

Pretoria.

Eerstsdags verschijnt:

Het echt

Menschelijke.

Woe het is gezocht

en waar het is te

vinden,

DOOR

P. BIESTERVELD.

Prijs f 1.25;

in stempelband f 1.75.

Dit werk is No. 1 van den tweeden

jaargang der Bibliotheek voor